

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 11/11 Summer 2016, p. 53-76
DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9845>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

✍ **Received/Geliş:** 04.08.2016 ✓ **Accepted/Kabul:** 20.09.2016
👤 **Referees/Hakemler:** Prof. Dr. Mehmet KÖÇER – Prof. Dr. Mesut AYDIN

This article was checked by iThenticate.

H. 1271 (1854-1855) TARİHLİ KIBRIS CİZYE MUHASEBE DEFTERİ

*Recep DÜNDAR**

ÖZET

1411 nolu cizye muhasebe defteri, Kıbrıs'ın 1271 (1854-1855) yılı cizye vergisinin talep ve tahsil verileri ile bunların muhasebe kayıtlarını ihtiva etmektedir. Deftere göre adigeçen yıla ait cizye vergisine esas olmak üzere; merkez Lefkoşa ile Tuzla, Limoson, Piskopi, Gilan, Evdim, Magosa, karpas, Dağ, Değirmenlik, Baf, Kukla, Hırsofi, Lefke, Omorfo, Mesarye ve Girne olmak üzere 16 kazada yaşayan 1.590 nefer âlâ, 8.260 nefer evsât ve 11.667 nefer ednâ olmak üzere toplam 21.517 nefer gayrimüslim reayadan 518.205 guruş toplanması istenmiştir.

1271 (1854-1855) yılında tahsil edilen cizye kayıtlarına göre Kıbrıs Adası'nda cizye vergisine tabi gayrimüslim reaya Lefkoşa merkez, onaltı kaza, 38 mahalle ve 477 köyünde yaşamaktadırlar. Bunlar, 1067 nefer âlâ, 8.290 nefer evsât ve 13.756 nefer ednâ olmak üzere toplam 23.113 nefer olup toplanan cizye bedeli ise 519.060 guruştur. Kıbrıs'da yaşayan cizye vergisine tabi gayrimüslim reayadan gelir durumlarına göre âlâsından 60 guruş, evsâtından 30 guruş ve ednâsından 15 guruş alınmıştır.

1271 (1854-1855) yılı cizye vergisi üç taksitte toplanmıştır. İlk taksit Mart ayında 380.325 guruş, ikinci taksit Nisan ayında 102.765 guruş ve son taksit Şubat ayında 35.970 guruş olmak üzere toplam 519.060 guruş tahsil edilmiştir. Defterin muhasebesi görüldüğünde tahsil edilen miktarın talep edilen 518.205 guruşdan 855 guruş, bir önceki yıldan da 1230 guruş fazla olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kıbrıs, Cizye, Cizye Muhasebe Defteri

* Doç. Dr. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler ABD, El-mek: rdundar45@gmail.com, recep.dundar@inonu.edu.tr

**THE POLL-TAX ACCOUNT BOOK OF CYPRUS FOR THE YEAR
1271 (1854-1855)**

ABSTRACT

The poll-tax account book No. 1411 contains the claims and collection data of the poll-tax and their account records for the year 1271 (1854-1855). According to the book, based on the poll-tax for the same year; it was agreed to collect from 1.590 prosperous, 8.260 middle sort and 11.667 low-income (a total of 21.517) non-Muslim citizens living in Lefkoşa Centre and Tuzla, Limoson, Piskopi, Gilan, Evdim, Magosa, karpas, Dağ, Değirmenlik, Baf, Kukla, Hırsofi, Lefke, Omorfo, Mesarye and Girne (16 towns), a total amount of 518.205 gurus.

According to the poll-tax records collected in the year 1271 (1854-1855) the non-muslim citizens, liable to poll-tax in the island of Cyprus, lived in Lefkoşa centre, sixteen towns, 38 neighbourhoods and 477 villages. Their population was 23.113 of which 1067 were prosperous, 8290 were middle sort and 13.756 had low income. The amount of tax collected from them was 519.060 gurus. Among the non-Muslim citizens liable to poll-tax, the prosperous paid 60 gurus, the middle sort paid 30 gurus and the poor paid 15 gurus.

The poll-tax belonging to the year 1271 (1854-1855) was collected in three installments. The first installment collected in March amounts to 380.325 gurus, the second collected in April amounts to 102.765 gurus and the last installment collected in February was 35.970 gurus totalling 519.060 gurus altogether. When examined, the book shows that the amount collected is 855 gurus more than the claimed amount of 518.205, and 1230 gurus more than the previous year.

STRUCTURED ABSTRACT

The Poll Tax (Jizya) Book of Account 1411 belongs to the period when Cyprus was administered by Kaptan Pasha who was the governor of Cezâ'ir-i Bahr-i Sefid County; and was under the responsibility of a collector, who was responsible to Imperial Council in financial and other issues. The Poll Tax (Jizya) Book of Account in question is classified in The Poll Tax (Jizya) Book of Accounts of the Prime Ministry, Ottoman Archives, Ministry of Finance/Revenues, and starting date is 1854/1855, and the ending date is July 10, 1856.

The data were included on the Poll Tax (Jizya) of the year 1271 (1854-1855); the classification of the non-Muslim citizens living in 16 counties consisting of central Lefkoşa (Nicosia) and Tuzla, Limoson, Piskopi, Gilan, Evdim, Magosa, Karpas, Dag, Degirmenlik, Baf, Kukla, Hırsofi, Lefke, Omorfo, Mesarye, Girne (Kyrenia) according to their incomes; and the Poll Tax (Jizya) amounts received from them are given in the Poll Tax (Jizya) Book of Account 1411. In this context, it was ordered that 518. 205 *gurus* (piasters) would be collected from a total of 21.517 people consisting of 1.590 sovereign people, 8.260 middle-class people, and 11.667 people from low income level. The rate of the tax

Turkish Studies

groups, which were classified according to income levels, and which were subject to Poll Tax (Jizya), to the 21.517 people was as follows; sovereign people: 7.389%; middle-class people: 38.388%; and people from low income level: 54.222%.

The details of the Poll Tax (Jizya) collected in the year 1271 (1854-1855) are given in the book according to the non-Muslim citizens that were subject to Poll Tax (Jizya) and who lived in the neighborhoods in the counties, districts and monasteries, according to their income levels. In this context, the citizens, who were subject to Poll Tax (Jizya) in the Island of Cyprus, lived in Lefkoşa (Nicosia) centrum, 16 counties, 38 neighborhoods and in 477 villages. These citizens consisted of 1067 sovereign people, 8290 middle-class people, and 13.756 people from low income level, which were 23.113 people in total. The rate of the tax groups classified according to income levels to 23.113 citizens who were subject to Poll Tax (Jizya) is as follows; sovereign people: % 4.616, middle-class people: % 35.867 and people from low income level: % 59.516. When the book of accounts sent from the central administration, and the book showing the collection of the taxes are compared, the most interesting point was the increase in the rate of the citizens who were subject to Poll Tax (Jizya) as sovereign people 2.773%, and there was a decrease in the middle-class people 2.521%, and an increase in people from low income level 5.294%. The Poll Tax (Jizya) of the year in question was 519.060 *guruş* (piasters). According to the book examined, the priests and monks in the monasteries in Lefke, Omorfa, Limoson, Gilan, Evdim, Tuzla, Hirsofi, Mesarye, Girne (Kyrenia), Dag and Baf were 14 middle-class people, 191 people from low income level, which makes 195 people in total, and they sent 3.285 *guruş* as Poll Tax (Jizya). The rate of these people to the general total is 0.632%.

The Poll Tax (Jizya) of the year 1271 (1854/1855) was collected in three installments. The first one was 380.325 *guruş* (piasters) in March, the second one 102.765 *guruş* (piasters) in April, and the last one 35.970 *guruş* (piasters) in April, which made 519.060 *guruş* (piasters) in total. When the account book is examined it is observed that the collected amount is 855 *guruş* (piasters) more than the demanded amount, which is 518.205, and is 1230 *guruş* (piasters) more than the previous year. After the accounting of the book was completed, a report was prepared on July 10, 1856 by the authorities and sent to the Treasury to take the necessary action.

According to the data showing the demanded and collected Poll Tax (Jizya) of the year 1269 (1852-1853) in Cyprus; and to the Poll Tax (jizya) Book of Account 1375, which includes the accounting records of this year, 512.640 *guruş* poll tax (jizya) was demanded to be collected from a total of 21.339 non-Muslim citizens living in 16 counties, the centrum Lefkosa (Nicosia) and Tuzla, Limoson, Piskopi, Gilan, Evdim, Magosa, Karpas, Dag, Degirmenlik, Baf, Kukla, Hirsofi, Lefke, Omorfo, Mesarye and Girne (Kyrenia), and the distribution of these citizens were as follows; 1.572 sovereign people, 8.199 middle-class people and 11.568 people from low income level. When the data of the year 1271 (1854-1855) are compared, it is observed that there are 178 people more, which consist of 18 sovereign people, 61 middle-class people, and 99 people from low income level.

Turkish Studies

According to the Poll Tax (Jizya) records of the year 1269 (1852-1853), the non-Muslim citizens, who were subject to Poll Tax (Jizya), lived in Lefkosa (Nicosia) centrum, 16 counties, 35 neighborhoods and in 492 villages. These were, 1121 sovereign people, 8441 middle-class people and 13.062 people from low income level, which makes 22.624 people in total; and the total Poll Tax (Jizya) was 516.420 *guruş* (piasters). When the data of the year 1271 (1854-1855) are compared, the number of the people in neighborhoods increased in 3, and in the villages decreased in 15. The number of the sovereign people decreased 54 people, the number of the middle-class people increased as 151 people, and the number of the people from low income level increased as 694, and there were 489 people more to be accepted as people who were subject to taxation.

As a result, the Poll Tax (Jizya) Accounting Books include information on how to determine and collect the Poll Tax (Jizya) in several areas of the Ottoman Territory, and the numbers that would be used in calculating the amount of the tax burden. In addition, these books are the official documents showing the identities of those who collected the taxes, who kept them and who audited them; the amounts and the dates of the installments of the Poll Tax (Jizya) properties; and the methods of keeping the Poll Tax (Jizya) Accounting Books by the Offices. In this context, the Poll Tax (Jizya) Accounting Books are of major importance for the history of Turkish economy. The Poll Tax (Jizya) Accounting Books included the numbers that would be beneficial in calculating the Poll Tax (Jizya) on a certain date from Christian or Jewish citizens, who were taxpayers, according to regions; and were the bases for future demographic studies that aim to evaluate the changes in numbers in following years. In addition, since the Land Registers were not recorded and repeated regularly as of late 16th Century, it is possible to have information on the population and migration activities by comparing the Cadastral Record Books and the Poll Tax (Jizya) records of 16th Century and 17th Century. In this context, by examining the Poll Tax (Jizya) and Poll Tax (Jizya) Accounting Books of various dates in Cyprus, it will be possible to determine the number of the non-Muslim citizens who were Poll Tax (Jizya) payers on the island, the amount of the Poll Tax (Jizya), and the reasons and amounts of the changes in the following years to reveal the social, economic, and demographic activities.

Keywords: Cyprus, non-Muslim poll-tax, poll-tax account book

Giriş

XV. ve XVI. yüzyıllarda uygulanan klasik tahrir geleneği,¹ XVII. yüzyıldan itibaren devlet bürokrasisinin genişlemesi, iktisadî ve sosyal alandaki gelişme ve değişimler neticesinde terk

¹ Tahrir ve tahrir defterleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Halil İnalçık, *Hicrî 835 Tarihli Sûret-i Defter-i Sancak-i Arvanid*, Ankara, 1987; Ö. Lütfi Barkan, "Tahrir Defterlerinin İstatistik Verimleri Hakkında Bir Araştırma", *IV. Türk Tarih Kongresi, (Ankara 10-14 Kasım 1948)*, Ankara, 1952, s. 290-294; Aynı yazar, "Tarihî Demografi Araştırmaları ve Osmanlı Tarihi", *Türkiyat Mecmuası*, X, İstanbul 1953, s. 1-24; Aynı yazar, "Türkiye'de İmparatorluk Devirlerinin Büyük Nüfus ve Arazi Tahrirleri ve Hâkana Mahsus İstatistik Defterleri (I)", *İÜİFM*, II/1, İstanbul 1940, s. 20-59, Feridun M. Emecen, "Sosyal Tarih Kaynağı Olarak Osmanlı Tahrir Defterleri", *Tarih ve Sosyoloji Semineri, 28-29 Mayıs 1990, Bildiriler*, İstanbul, 1991, s. 143-156; Bahaeddin Yediyıldız, *Ordu Kazası Sosyal Tarihi*, Ankara, 1985; Mehmet Öz, "Tahrir Defterlerinin Osmanlı Tarihi Araştırmalarında Kullanılması Hakkında Bazı Düşünceler", *Vakıflar Dergisi*, XXII, (1991), s. 429-439; Aynı yazar, "Tahrir Defterlerindeki Sayısal Veriler", *Osmanlı Devleti'nde Bilgi ve İstatistik*,

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 11/11 Summer 2016

edilmiş, yerine yeni tahrir geleneği ikame edilmiştir. Yeni tahrir geleneğinde, klâsik tahrir defterindeki her kaynak için ayrı ayrı defterler tutulmuş ve merkezde bunlara ait bürolar oluşturulmağa başlanmıştır (Öztürk 1997: 249).

Osmanlı İmparatorluğu'nda klasik dönemin geniş vergi tahrirleri aynı zamanda cizyeye tâbi gayrimüslim nüfusun da sayımı anlamına gelmiş; fakat cizye için ayrı bir sayım yapılmamış, çoğunlukla tahrirlerin kapsamlı verileri üzerinden hesaplamalar yapılarak vergi toplanmıştır. Bununla birlikte, defterhane-i âmire'nin zaman zaman kadılar vasıtasıyla bu verileri ayrı bir defterde topladığı da görülmektedir. Bu tür cizye defterlerine XV. yüzyıl sonlarından itibaren rastlanmasına rağmen, asıl artış XVI. yüzyılın son çeyreğinde yaşanmış, bu dönemde yapılan son büyük tahrirlerin bir yan ürünü olarak çok sayıda müstakil cizye defteri² düzenlenmiştir. Ancak, müstakil cizye sayımları, XVII. yüzyıl başlarından itibaren gerçekleştirilmiş, böylece daha sistemli bir dizi cizye defteri ortaya çıkmıştır. Bu sayımlar ve defter yenileme işlemi 1856'da cizye vergisi kaldırılıncaya kadar merkez hazinesinin en önemli uygulamalarından biri olarak devam etmiştir.

XVII. yüzyıl ortalarına kadar cizye sayımları ve defterleri, çoğu zaman yerel kadılar tarafından gerçekleştirilmiş, bu dönemden sonra da defterhanenin ilgili kalemlerdeki kâtipler ya da bu iş için merkezden atanan askeri sınıf mensuplarınca yapılmaya başlanmıştır. Bu sayımlar düzenli gerçekleştirilmediğinden, cizye vergisi için her üç yılda bir "nev-yafte yılı" adıyla güncelleştirmeler yapılmış, ölenler defterlerden düşülmüş, yeni bâliğ olanlar "nev-yäfte" olarak defterlere ilave edilmişlerdir. İki kopya halinde hazırlanan defterlerden biri sarayda defterhanede, diğeri ise taşrada Beylerbeyilik merkezinde muhafaza edilmiş, vergi toplanırken bu defterler esas alınmıştır (Özel 2001: 35-50). Cizye Defterlerinde genellikle eyalet, sancak, kaza, nahiye, karye, çiftlik ve mahalle adları belirtilerek buralarda oturanlarla, misafir olanlar, ya da gelip-geçen ve ticaret maksadıyla orada bulunan reayanın isim, eşkâl, yaş ve cizye sınıfları yazıldıktan sonra isimlerinin altına tahsil edilen cizye miktarı belirtilmiş ve ilgililerce mühürlenmiştir. Defterlerde rik'a, divanî ve siyâkat yazı stilleri kullanılmıştır. (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi 2010: 249)

Osmanlı Devletinde, bürokrasisinin genişlemesi, iktisadî ve sosyal alandaki gelişmeler neticesinde klasik tahrir geleneğinin değişimine paralel olarak Merkezde de yeni bürolar

(Derleyenler: Halil İncalcık, Şevket Pamuk), T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara, 2000, s. 16-27; Margaret L. Venzke, "The Ottoman Tahrir Defterleri and Agricultural Productivity", *Osmanlı Araştırmaları, XVII*, (1997), s. 1-61.

² Cizye Defterler defterleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Ömer Lütfi Barkan, "894 (1488-1489) Yılı Cizyenin Taksimatına Ait Muhasebe Bilançoları", *Belgeler, I/1*, (1964); Oktay Özel, "Avarız ve Cizye Defterleri", *Osmanlı Devleti'nde Bilgi ve İstatistik*, Ankara 2001, s. 35-50; Bruce W. McGowan, *Economic Life in Ottoman Europe Taxation Trade and Struggle for Land 1600-1800*, Cambridge 1981; Maria Tatarova, "Was There a Demographic Crisis in the Ottoman Empire in the Seventeenth Century?", *Etudes Balkaniques, 2*, (1988); Gyula Kaldy-Nagy, "Bevolkerrungsstatistische Quellenwert der Cizye Defter und der Tahrir Defter", *Acta Orientalia Hungarica*, 11 (1960); Daniel Gofman, "The Maktu System and the Jewish Community of Sixteenth Century Safed: A Study of Two Documents from of the Ottoman Archives", *Osmanlı Araştırmaları, III*, 1982, s. 81-90; R. C. Jennings, "Zımmis (Non-Muslim) in Early 17th Century Ottoman Judicial Records", *Journal of Economic and Social History of the Orient, XXI/3*, 1978; Machiel Kiel, "Remarks on the Administration of the Poll Tax (Cizye) in the Ottoman Balkans and The Value of Poll Tax Registers (Cizye Defterleri) for Demographic Research", *Etudes Balkaniques, 4*, (1990), s. 70-104; Machiel Kiel, "Anatolia Transplanted Patterns of Demographic Religious and Ethnic Changes in The District of Tozlu (N. E. Bulgaria) 1479-1873", *Anatolica XVII*, (1991), s. 1-27; Machiel Kiel, "Hrazgrad Hezargrad Razgrad The Vicissitudes of Turkish Town in Bulgaria", *Turcica*, 21-23 (1991); Linda Darling, *Revenue Raising and Legitimacy Tax Collection and Financial Administration in the Ottoman Empire 1550-1560*, Leiden- Brill 1996; Mehmet Salih Erpolat, "Cizye Defterlerinin Sosyal ve İktisadî Tarih Araştırmaları Açısından Önemi: Diyarbakır Örneği", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi (SBArD), S. 4, (Eylül 2004), s.189-204*; İbrahim Özcoşar, Hüseyin Haşimi Güneş, "Osmanlı Devleti'nde Cizye ve 19. Yüzyıla Ait Bir Cizye Defteri: Cizre Sancağı'nın Cizye Defteri (Cizye Defter Numarası:375)", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 5/15, (Kış-2006), s.159-179*; Yusuf İyi, *Niğde Sancağı 1259 (M.1843) Senesi Cizye Defteri*, (Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Niğde 1999

Turkish Studies

oluşturulmuştur. Nitekim 1570'ten sonra Defterhane-i Âmire'de Hıristiyan ve Yahudilerden alınan cizyenin her türlü idarî ve malî işlemlerine, bu arada cizye kâğıtlarının hazırlanıp dağıtımına ve özellikle cizye vergisinin tahsiline (Nedkoff 1964: 599-649; İnalçık 1998: 45-48) bakan Muhasebe-i Cizye Kalemi ortaya çıkmıştır. Cizye Muhasebesi kalemi 1570'lerle, 1604 ve 1605 tarihleri arasında cizye gelirlerinin kayıtlarını tutmak amacıyla oluşturulan bir bürodur. Merkezde defterdarın yanında cizye işlerini yürüten en yüksek memur "Cizye Başbâki Kulu"dur. 1604-1605 tarihinde üç olarak görülen katip sayısı 1623-1624'te 16'ya, iki yıl sonra da 19'a çıkmıştır (Emecen 2011: 209-253; Ortaylı 2008: 135) Ayrıca, defterhanenin birçok bürosu ortadan kalkarken, yüzyılın ikinci yarısında sultan ve vezir vakıflarındaki cizye, âdet-i aġnâm ve avâriz türünden bazı gelirlerle ilgilenen Cizye Ziyâdesi Kalemi kurulmuştur. Bu kalem 1691 cizye reformundan sonra feshedilerek Cizye Muhasebesi Kalemi'ne devredilmiştir (Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi 2010: 288)

Bu kalem vasıtasıyla cizye toplanacak bölgedeki vergiye tabi gayrimüslim reaya tespit edilerek isimleriyle bir deftere kaydedilirdi. Hazırlanan defter önceki yıla ait defterlerdeki verilerle karşılaştırılarak arada fark olup olmadığı tespit edilirdi. Eğer farklılık tespit edilirse bunun nedenleri araştırılırdı. Bu işlem cizye toplanacak her bölge için ayrı ayrı yapılırdı. Padişah tuğrası ile onaylanan defterler, cizyedârlara verilerek ilgili bölgelere gönderilirdi. Cizye toplanacak bölgelerin kadılarına ise cizye toplama işinde yardımcı olmalarına dair bir ferman gönderilirdi. Cizye, cizyedârın elindeki bu deftere göre toplanır, cizye toplama esnasında birer defter de kadı ve cizyedâr tarafından tutulur, tahsilat işlemi bittikten sonra birbiriyle karşılaştırmak suretiyle veriler kontrol edilirdi. Tüm işlemler bittikten sonra defter kadı tarafından onaylanıp bir torba içine konulduktan sonra torbanın ağzı mühürlenir ve cizyedâra teslim edilerek merkez muhasebesine gönderilirdi (Ercan 2001: 256; Şen 2014: 27).

Cizye Muhasebe Defterleri, her yıl cizye vergisini toplamağa memur edilmiş olan tahsildarların hesap vermek için tanzim ettikleri, devlet merkezine dönüşlerinde tetkik ve tasdik edilmek üzere, belgeleriyle birlikte, Cizye Muhasebesi Bürosuna vermiş oldukları muhasebe bilânçolarıdır. Bu bilânçolarda bölgedeki cizye tahsilâtının taksit sayısı ve miktarları yer aldığı gibi tahsildarların bu iş için muhtelif tarihlerde yapmış oldukları masraflara ait hesaplar da bulunmakta idi. Her cizye tahsil bölgesi için ayrı ayrı ve teferruatlı bir şekilde tanzim edilmiş olan bu bilânçolar incelenip tasdik edildikten sonra merkez maliye idaresinin ana defterlerinden birine kaydedilirdi.

Defterin Tanıtımı

ML. VRD. CMH. d. 1411 nolu cizye muhasebe defteri, Başbakanlık Osmanlı Arşivi Maliye Nezareti/Varidat Muhasebesi cizye Defterleri tasnifinde olup, ciltli ve ebrulu, 18x50 ebadında ve 1, 11-16. sayfalar boş olmak üzere her sayfada iki sütun olarak toplam 16 sayfadır. Defterin başlangıç tarihi 1271 (1854/1855), bitiş tarihi ise 1272. Z. 7 (10 Temmuz 1856)'dir.

Defterin, kayıtların başladığı ikinci sayfasında 1271 (1854-1855) senesine ait cizye vergisine esas olacak veriler yer almıştır. Merkez Lefkoşa ve Tuzla, Limoson, Piskopi, Gilan, Evdim, Magosa, karpas, Dağ, Değirmenlik, Baf, Kukla, Hırsofi, Lefke, Omorfo, Mesarye, Girne'den oluşan toplam 16 kazada yaşayan gayrimüslim reyanın gelir durumlarına göre a'lâ, evsât ve ednâ olmak üzere sayıları ve bunlardan alınan toplam cizye miktarları yazılmıştır. Defterin devamında ise 1271 senesine ait sırayla yukarıda isimleri verilen Lefkoşa şehir merkezi ve kazalarda cizyeye tabi gayrimüslimlerin mahalle ve köylere göre gelir durumları, sayıları ve toplam cizye bedelleri kayıtlıdır. Mahalle ve köylere ait veriler kaydedilirken kontrolde kolaylık olsun diye her beş kayıttan sonra toplamlar verilmiştir.

Defterin sondan bir önceki onuncu sayfasında bütün kazalara ait a'lâ, evsât ve ednâ sayıları, neferân ve cizye bedeli toplamları verilmiştir. Ayrıca toplanması gereken ve toplanan cizye bedellerinin muhasebesi yapılmıştır. Hemen altında da Mart, Nisan ve Şubat aylarında üç taksitte

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 11/11 Summer 2016

toplanan cizye bedelleri verilmiştir. Aynı sayfanın sonunda, sonuç mahiyetinde genel bir açıklama ve defterin muhasebesinden sonra varılan sonuçların kaydedildiği tutanak ile onüç mühür vardır.

İncelenen defter Kıbrıs'ın idari olarak Cezâ'ir-i Bahr-i Sefid Beylerbeyliği'ni uhdesinde bulunduran Kaptan Paşa'ya, maliye ve sair konularda Divan-ı Hümayun'a karşı sorumlu bir muhassıl tarafından yönetildiği döneme aittir (Dündar 1998: 91; Özkul 2006: 48; Çevikel 2000: 62; Luke 1969: 173). Ayrıca, cizye vergisinin kaldırıldığı döneme çok yakın tarihli olması ve muhasebesinin verginin kaldırıldığı yıla ait olmasından dolayı, belki de türünün son örneği olması açısından büyük önem arz etmektedir.

Defterin Değerlendirilmesi

1411 nolu cizye muhasebe defterine göre 1271 (1854-1855) senesine ait cizye vergisine esas olacak veriler; merkez Lefkoşa ve Tuzla, Limoson, Piskopi, Gilan, Evdim, Magosa, Karpas, Dağ, Değirmenlik, Baf, Kukla, Hırsofi, Lefke, Omorfo, Mesarye, Girne'den oluşan toplam 16 kazada yaşayan gayrimüslim reayanın gelir durumlarına göre a'lâ, evsât ve ednâ olmak üzere sayıları ve bunlardan alınan cizye miktarları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo I: 1271 yılı cizye vergisine esas olacak veriler

Mahalle/Karye	a'lâ	evsât	ednâ	toplam
Mahrûse-i Lefkoşa	18	161	1094	22320
Tuzla	87	594	1779	49725
Limoson	141	632	597	36375
Piskopi	64	170	196	11880
Gilan	145	312	222	21390
Evdim	93	296	182	17190
Magosa	104	311	312	20250
Karpas	123	551	520	31710
Dağ	64	582	902	34860
Değirmenlik	67	558	963	35205
Baf	94	826	810	42570
Kukla	4	174	194	8370
Hırsofi	104	589	350	29160
Lefke	49	487	818	29820
Omorfe	125	583	742	36120
Mesarye	229	842	997	53955
Kirinya	79	592	987	37305
TOPLAM	1590	8260	11667	518205

Tabloya göre 1.590 nefer âlâ, 8.260 nefer evsât ve 11.667 nefer ednâ olmak üzere toplam 21.517 neferden 518.205 guruş toplanması istenmiştir. Gelir durumlarına göre tasnif edilmiş vergi gruplarının cizyeye tabi olan toplam 21.517 nefere oranları ise âlâ: % 7.389, evsât: % 38.388 ve ednâ: % 54.222 şeklindedir.

1271 (1854-1855) yılına ait toplanan cizye vergisinin detayları defterde, kazalara göre mahalle, karye ve manastırlarda yaşayan cizyeye tabi gayrimüslim reayanın gelir durumlarına göre kaydedilmiştir. Cizye vergisi âlâ, evsât ve ednâ şeklinde verilmiş, sonunda da toplam cizye bedelleri kaydedilmiştir. Kıbrıs kazalarına ait toplam değerler ise aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Turkish Studies

Tablo 2: 1271 yılı cizyeye tabi reayanın gelir durumları itibariyle kazalara dağılımı ve cizye bedelleri

Kaza	Mahalle	Köy	Manastır	âlâ	evsât	ednâ	toplam
Mahrûse-i Lefkoşa	11	-	-	11	115	1214	22320
Lefke	-	36	1	31	404	1023	29325
Omorfe	-	34	-	65	544	1060	36120
Limoson	-	39	-	87	708	608	35580
Piskopi	-	15	-	44	209	195	11760
Gilan	-	19	-	111	402	186	21510
Evdim	-	14	-	65	339	191	16935
Tuzla	7	32	-	83	552	1879	49725
Karpas	3	25	-	121	514	686	32970
Hırsofi	-	36	1	43	728	328	29340
Mesarye	-	48	2	166	827	1279	53955
Kirinya	6	30	1	46	562	1187	37425
Değirmenlik	4	36	-	30	512	1205	35235
Magosa	5	7	-	75	305	474	20760
Dağ	-	46	4	35	492	1203	34905
Baf	2	43	2	50	903	839	42675
Kukla	-	17	-	4	174	204	8520
TOPLAM	38	477	11	1067	8290	13756	23113

Tabloda görüldüğü üzere Kıbrıs Adası'nda cizye vergisine tabi gayrimüslim reaya Lefkoşa merkez, onaltı kaza, 38 mahalle ve 477 köyde yaşamaktadırlar. Bunlar, 1067 nefer âlâ, 8290 nefer evsât ve 13.756 nefer ednâ olmak üzere toplam 23.113 neferdir. Gelir durumlarına göre tasnif edilmiş vergi guruplarının cizyeye tabi olan toplam 23.113 nefere oranları ise âlâ: % 4.616, evsât: % 35.867 ve ednâ: % 59.516 şeklindedir. Burada dikkati çeken en önemli husus merkezden gönderilen defter verileri ile tahsil edilen defter verileri karşılaştırıldığında cizye vergisine tabi olan guruplardan âlâ'da % 2.773, evsât'da % 2.521 oranında düşüş, ednâ'da % 5.294 oranında artış olduğu gözlenmektedir. Adı geçen yıla ait cizye bedeli ise 519.060 guruştur.

1642 tarihine kadar Kıbrıs'ta bulunan manastırların cizyeden muâf oldukları ve bu tarihten itibaren Lefkoşa kadısının arzı ile bunlara da vergi tarh edildiği bilinmektedir (BOA. MAD. 8428: 362, 364).³ İncelenen deftere göre Lefke, Omorfa, Limoson, Gilan, Evdim, Tuzla, Hırsofi, Mesarye, Girne, Dağ ve Baf kazalarındaki manastırlarda bulunan papaz ve keşişlerin üç sınıf üzere dağılımları ve toplam cizye bedelleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3. Cizyeye tabi papaz ve keşişlerin kazalara göre dağılımı ve cizye bedelleri

Kaza		a'lâ	evsât	ednâ	toplam
Lefke	Çiko Manastırı	-	2	32	540
	Kazâ-i mezkûr keşişânı	-	-	4	60
Omorfa	Kazâ-i mezkûr keşişânı	-	-	7	105
Limoson	Limoson Papasları	-	-	5	75
Gilan	Mesapodamo Keşişleri	-	1	2	60

³ Merkeze gönderilen "cezire-i Kıbrıs'ta Lefkoşa kadısı Mevlânâ Mustafa dâileri cezire tahrîrinde yetmiş beş manastır yazub mal-ı maktû'ları a'lâ ve evsât ve ednâ itibariyle vech-i meşru üzere ferman-ı âlileri sadır olmak babında emr ve ferman saadetlü sultanım hazretlerindedir" şeklindeki arz kabul edilerek uygulamaya konulmuştur. Bu arzın doğrultusunda yirmi beş manastır a'lâ ve 50.000 akçe, yirmi beş manastır evsât ve 37.500 akçe, yirmi beş manastır da ednâ ve 25.000 akçe olarak cizye vergisine tâbi tutulmuşlardır. Bkz. BOA. MAD. 8428, s. 362, 364

Evdım	Omodos Keşişleri	-	2	4	120
	Dorogoroyise? Keşişleri	-	1	8	150
Tuzla	Metropolid Râhibleri Cizyeleri	-	-	34	510
Hırsofi	Aya Narkiro Manastırı keşişanı	-	1	4	90
Mesarye	Aya Napa Manastırı	-	-	3	45
	Avkatisiye Manastırı	-	-	2	30
Kirinya	Mirtu Manastırı	-	-	25	375
Dağ	Manâstır-ı Maşara	-	-	24	360
	Manâstır-ı Arâklidi	-	-	2	30
	Manâstır-ı İşâra	-	-	2	30
	Manâstır-ı İnâso	-	-	1	15
Baf	Çamlı Manastırı	-	3	25	465
	Manastır-ı Aya Dirini	-	4	7	225
TOPLAM		-	14	191	3285

Tabloda isimleri yazılı kazalardaki manastırlarda yaşayan cizye vergisine tabi papaz ve keşişlerin 14 evsât, 191 ednâ olmak üzere 195 nefer olup cizye bedeli olarak da 3.285 guruş ödedikleri görülmektedir. Bunların genel toplamdaki oranları ise % 0.632 dir.

Defterde herhangi bir açıklama bulunmamasına rağmen cizye vergisine tabi gayrimüslimlerin âlâsından 60 guruş, evsâtından 30 guruş ve ednâsından 15 guruş alındığı tespit edilmiştir.

1271 (1854/1855) yılı cizye vergisi üç taksitte toplanmıştır. İlk taksit Mart ayında 380.325 guruş, ikinci taksit Nisan ayında 102.765 guruş ve son taksit Nisan ayında 35.970 guruş olmak üzere toplam 519.060 guruş tahsil edilmiştir. Defterin muhasebesi görüldüğünde tahsil edilen miktarın, talep edilen 518.205 guruşdan 855 guruş, bir önceki yıldan da 1230 guruş fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu fazlalığın nereden kaynaklandığı, yukarıda ayrı ayrı verilen talep ve tahsil edilen verilere ait tablolar dikkatlice incelendiğinde görülebilmektedir. Mahrûse-i Lefkoşa, Omorfo, Tuzla ve Mesarye kazalarında üç guruba ait nefer sayısı farklı olmasına rağmen talep edilenle tahsil edilen cizye bedelleri aynıdır. Piskopi, Mahrûse-i Lefkoşa, Gilan, Magosa, Karpas, Dağ, Değirmenlik, Baf, Kukla, Hırsofi ve Girne kazalarında talep edilenden fazla; Limoson, Evdim ve Lefke kazalarında ise talep edilenden eksik cizye bedeli toplandığı dikkati çekmektedir. Ayrıca nefer sayısında da 1596 kişi artış olduğu görülmektedir.

Defterin muhasebesi görüldükten sonra görevliler tarafından 10 Temmuz 1856'da tutulan tutanakta: "Anatoli ve Rum-ilide kâin eyâlât ve elviyede mütemekkin olan reâyâyı devlet-i aliyye mâl-ı cizyesinin yetmişbir senesine mahsûben aynı cemâate tahsiliyle vakt ü zamânında cânib-i hazine-i celile-i mâliyyeye takdim ve tevsîl ve senesi tekmilinde kazâ ve kurâ ve sunûf-ı selâsesi gösterilerek zirî mazbâtalû defterinin bi-t-tanzîm takdim ve tebsil kılınması muktezâyı irâde-i seniyyeden bulunmuş ve olvecihle Kıbrıs ceziresinde mütemekkin reâyâdan mezkûr yetmişbir senesine mahsûben sunûf-ı selâse itibariyle aynı cemâate tevzî ve tahsil kılınan cizye-i şer'îye itmânının bu def'a muhasebesi rü'yet olunarak bâlâda bil-mazarrât gösterildiği üzere yekûnı beş yük ondokuz bin altmış gurûşa reside olarak meblağ-ı mezbûr bâlâda gösterildiği vechle bid-defaât cânib-i hazine-i celile-i mezkûreye takdim ve irsâl kılınmış ve bu hesâba nazaran saye-i muvaffakiyetvâye hazret-i şâhânedede semere-i hüsn-i tevcihât maâlî gâyat âsaf-âneleriyle sene-i mezkûre mahsûben tahsil kılınan mâl-ı cizyenin mikdar-ı matlûbeden sekiz yüz ellibeş ve bedel-i sâbıkından dahi bin ikiyüz otuz gurûş fazlası olduğu tebeyyün etmiş ve bu vesile ile ahâliye bir gûnâ iz'âç dahi vukûa

Turkish Studies

getürülmemiş olmağla hazinece icâbının icrâsı bâbında ve her hâlde emr ve fermân hazret-i men leh-ül-emrindir” denilerek gereğinin yapılması için hazineye rapor edilmiştir.

İncelenen defterden iki yıl öncesine ait Kıbrıs’ın 1269 (1852-1853) yılı cizye vergisinin talep ve tahsil verileri ile bunların muhasebe kayıtlarını ihtiva eden 1375 nolu cizye muhasebe defterine göre adı geçen yıla ait cizye vergisine esas olmak üzere; merkez Lefkoşa ile Tuzla, Limoson, Piskopi, Gilan, Evdim, Magosa, Karpas, Dağ, Değirmenlik, Baf, Kukla, Hırsofi, Lefke, Omorfo, Mesarye ve Girne olmak üzere 16 kazada yaşayan 1.572 nefer âlâ, 8.199 nefer evsât ve 11.568 nefer ednâ olmak üzere toplam 21.339 nefer gayrimüslim reayadan 512.640 guruş toplanması istenmiştir. 1271 (1854-1855) yılına ait verilerle karşılaştırıldığında 18 neferi âlâ, 61 neferi evsât, 99 neferi ednâ olmak üzere 178 nefer fazla olduğu görülmektedir.

1269 (1852-1853) yılında tahsil edilen cizye kayıtlarına göre Kıbrıs Adası’nda cizye vergisine tabi gayrimüslim reaya Lefkoşa merkez, on altı kaza, 35 mahalle ve 492 köyde yaşamaktadırlar. Bunlar, 1121 nefer âlâ, 8441 nefer evsât ve 13.062 nefer ednâ olmak üzere toplam 22.624 nefer olup toplanan cizye bedeli ise 516.420 guruştur. 1271 (1854-1855) yılına ait verilerle karşılaştırıldığında mahalle sayısında üç artış ve köy sayısında onbeş azalma dikkati çekmektedir. Âlâ sayısında 54 nefer azalma, evsât sayısında 151nefer artış, ednâ sayısında 694 nefer artış ve vergiye tabi 489 nefer fazlası olduğu görülmektedir (Dündar 2012: 99-122).

Sonuç

Cizye Muhasebe Defterleri, cizye vergisinin Osmanlı ülkesinin çeşitli bölgelerinde nasıl belirlenip toplanacağını, vergi yükünün miktarını hesaplamaya yarayacak rakamları içermektedir. Ayrıca; tahsildarlarla hesapları tutanların ve kontrol edenlerin kimliğini; tahsil edilen cizye malının hazineye teslim taksitlerinin miktar ve tarihlerini, Cizye Muhasebesi Bürolarının defter ve hesap tutma usullerini gösteren resmî vesikalardır. Bu itibarla, Cizye Muhasebe Defterleri Türk iktisat tarihi için büyük bir önem taşımaktadırlar. (Barkan 1964: 2) Cizye Muhasebe Defterleri, belirli bir tarihte devletin cizye mükellefi olan Hristiyan ve Yahudi tebaasının sayısının bölge bölge hesaplanmasına yarayacak rakamları ihtiva ettiği gibi müteakip yıllarda ortaya çıkacak sayısal değişikliklerin değerlendirilmesi amacıyla yapılacak demografik araştırmalara da kaynak teşkil etmektedir. Bununla birlikte 16. yüzyıl sonundan itibaren arazi tahrirleri muntazam olarak tekrar edilemediğinden 16. yüzyıl tahrir defterleri ile 17. yüzyıl cizye kayıtları karşılaştırılmak suretiyle nüfus ve göç hareketlerine dair bilgi edinmek mümkündür (Barkan 1964: 3; Faroqhi 2000: 337; Çakır 2006: 75). Bu itibarla Kıbrıs’a ait değişik tarihlere ait cizye ve cizye muhasebe defterleri incelendiğinde Ada’da cizye mükellefi gayrimüslim reayanın sayısı, cizye bedeli ile toplanan cizye miktarı ve müteakip yıllarda bu rakamlardaki değişikliklerin sebep ve miktarları tespit edilerek sosyal, iktisadî ve demografik hareketliliğin ortaya konulması mümkün olacaktır. Netice itibarıyla, Cizye Muhasebe Defterleri sayesinde cizye vergisinin nasıl tarh olunduğu ve toplandığı, tahsil edilen cizye malının hazineye teslim taksitlerinin miktar ve tarihlerini ve nihayet Cizye Muhasebesi Bürolarının defter ve hesap tutma usullerini öğrenebiliyoruz. Kıbrıs’a ait değişik tarihlere ait cizye ve cizye muhasebe defterleri incelendiğinde Ada’da cizye mükellefi gayrimüslim reayanın sayısı, cizye bedeli ile toplanan cizye miktarı ve müteakip yıllarda bu rakamlardaki değişikliklerin sebep ve miktarları tespit edilerek sosyal, iktisadî ve demografik hareketliliğin ortaya konulması mümkün olacaktır.

KAYNAKÇA

- Barkan, Ö. Lütü (1940), "Türkiye'de İmparatorluk Devirlerinin Büyük Nüfus ve Arazi Tahrirleri ve Hâkana Mahsus İstatistik Defterleri (I)", **İÜİFM**, II/1, İstanbul, s. 20-59
- Barkan, Ö. Lütü (1952), "Tahrir Defterlerinin İstatistik Verimleri Hakkında Bir Araştırma", **IV. Türk Tarih Kongresi, (Ankara 10-14 Kasım 1948)**, Ankara, s. 290-294
- Barkan, Ö. Lütü (1953), "Tarihî Demografi Araştırmaları ve Osmanlı Tarihi", **Türkiyat Mecmuası**, X, İstanbul, s. 1-24
- Barkan, Ö. Lütü (1964), "894 (1488-1489) Yılı Cizyenin Taksimatına Ait Muhasebe Bilançoları", **Belgeler**, I/1, s. 1-117
- Çakır, Merve (2006), **Osmanlı Şehir Tarihinin Arşiv Kaynakları: İzmit Örneği**, (Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul
- Çevikel, Nuri (2000), **Kıbrıs Eyâleti, Yönetim, Kilise, Ayan ve Halk (1750-1800)**, Gazimağusa
- Darling, Linda (1996), **Revenue Raising and Legitimacy Tax Collection and Financial Administration in the Ottoman Empire 1550-1560**, Leiden- Brill
- Dündar, Recep (1998), **Kıbrıs Beylerbeyliği (1570- 1670)**, (İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi), Malatya
- Dündar, Recep (2012), "H. 1269 (1852-1853) Tarihli Kıbrıs Cizye Muhasebe Defteri", **Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks**, Vol 4, No 2, s. 99-122, DOI: ISSN: 1869-2338
- Emecen, Feridun M. (1991), "Sosyal Tarih Kaynağı Olarak Osmanlı Tahrir Defterleri", **Tarih ve Sosyoloji Semineri, 28-29 Mayıs 1990, Bildiriler**, İstanbul, s. 143-156
- Emecen, Feridun M., **Osmanlı Klasik Çağında Hanedan Devlet ve Toplum**, İstanbul 2011
- Ercan, Yavuz (2001), **Osmanlı Yönetiminde Gayr-i Müslimler**, Ankara
- Erpolat, Mehmet Salih (2004), "Cizye Defterlerinin Sosyal ve İktisadî Tarih Araştırmaları Açısından Önemi: Diyarbakır Örneği", **Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi (SBArD)**, S. 4, (Eylül), s. 189-204
- Faroqhi, Suraiya (2000), **Osmanlı'da Kentler ve Kentliler**, İstanbul
- Gofman, Daniel (1982), "The Maktu System and the Jewich Community of Sixteenth Century Safed: A Study of Two Documents from of the Ottoman Archives", **Osmanlı Araştırmaları**, III, s. 81-90
- İnalcık, Halil (1987), **Hicrî 835 Tarihli Sûret-i Defter-i Sancak-i Arvanid**, Ankara
- İnalcık, Halil (1998), "Osmanlılarda Cizye", **DİA**, VIII, İstanbul, s. 45-48
- İyi, Yusuf (1999), **Niğde Sancağı 1259 (M.1843) Senesi Cizye Defteri**, (Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Niğde
- Jennings, R. C. (1978), "Zimmis (Non_ Muslim) in Early 17th Century Ottoman Judicial Records", **Journal of Economic and Social History of the Orient**, XXI/3, s. 225-293
- Kaldy-Nagy, Gyula (1960), "Bevolkerrungsstatistische Quellentwert der Cizye Defter und der Tahrir Defter", **Acta Orientalia Hungarica**, 11, s. 259-269

- Kiel, Machiel (1990), “Remarks on the Administration of the Poll Tax (Cizye) in the Ottoman Balkans and The Value of Poll Tax Registers (Cizye Defterleri) for Demographic Research, **Etudes Balkaniques**, 4, s. 70-104
- Kiel, Machiel (1991), “Anatolia Transplanted Patterns of Demographic Religious and Ethnic Changes in The District of Tozlu (N. E. Bulgaria) 1479-1873”, **Anatolica XVII**, s. 1-27
- Kiel, Machiel (1991), “Hrazgrad Hezargrad Razgrad The Vicissitudes of Turkish Town in Bulgaria”, **Turcica**, 21-23, s. 495-562
- Luke, H. (1969), **Cyprus Under The Turks 1571-1878**, London
- Mcgowan, Bruce W. (1981), **Economic Life in Ottoman Europe Taxation Trade and Struggle for Land 1600-1800**, Cambridge
- Nedkoff, Boris Christoff (1964), “Osmanlı İmparatorluğunda Cizye”, **Belleten**, VIII, Ankara, s. 599-649
- Ortaylı, İlber (2008), **Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi**, Ankara
- Öz, Mehmet (1991), “Tahrir Defterlerinin Osmanlı Tarihi Araştırmalarında Kullanılması Hakkında Bazı Düşünceler”, **Vakıflar Dergisi**, XXII, s. 429-439
- Öz, Mehmet, “Tahrir Defterlerindeki Sayısal Veriler”, **Osmanlı Devleti’nde Bilgi ve İstatistik**, (Derleyenler: Halil İnalçık, Şevket Pamuk), T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara, 2000, s. 16-27
- Özcoşar, İbrahim (2006), Hüseyin Haşimi Güneş, “Osmanlı Devleti’nde Cizye ve 19. Yüzyıla Ait Bir Cizye Defteri: Cizre Sancağı’nın Cizye Defteri (Cizye Defter Numarası: 375)”, **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, 5/15, (Kış), s.159-179
- Özel, Oktay (2001), "Avarız ve Cizye Defterleri", **Osmanlı Devleti’nde Bilgi ve İstatistik**, Ankara, s. 35-50
- Özkul, Ali Efdal (2006), **Kıbrıs’ın Sosyo-Ekonomik Tarihi (1726-1750)**, İstanbul.
- Öztürk, Mustafa (1997), "1616 Tarihli Halep Avarız-hane Defteri", **OTAM**, S. 8, Ankara, s. 249-293
- Şen, Hanife (2014), **1492 Numaralı Sivas Cizye Defterinin Değerlendirilmesi**, (Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi), Sivas
- T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, **Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi**, İstanbul 2010
- Tatarova, Maria (1988), “Was There a Demographic Crisis in the Ottoman Empire in the Seventeenth Century”, **Etudes Balkaniques**, 2, s. 55-63
- Venzke, Margaret L. (1997), “The Ottoman Tahrir Defterleri and Agricultural Productivity”, **Osmanlı Araştırmaları**, XVII, s. 1-61
- Yediyıldız, Bahaeddin (1985), **Ordu Kazası Sosyal Tarihi**, Ankara

EKLER

1411 nolu cizye muhasebe defterine göre Kıbrıs'da cizyeye tabi reayanın gelir durumlarına göre kaza, mahalle, köy ve manastırlara dağılımı ve cizye bedelleri

Nefs-i Lefkoşa

Mahalle	a'lâ	evsât	ednâ	Toplam
Yani	2	27	232	4410
Aya Sava	-	12	99	1845
Fenaromani	1	25	235	4335
Aya Antoni	4	14	149	2895
Aya Yani	1	13	154	2760
Kafesli	-	8	103	1785
Aya Kaşano?	-	5	100	1650
Aya Luka	-	3	68	1110
Metropolidhane	-	1	21	345
Ermeniyan	2	2	30	630
Kutulgan	1	5	23	555
TOPLAM	11	115	1214	22320

Lefke

Mahalle/Karye	a'lâ	evsât	ednâ	Toplam
Nefs-i Kaza-i Lefke	-	1	20	330
Yeracez	-	-	23	345
Niko	-	14	12	600
Kalapanayot	3	29	38	1620
Modüla	-	13	30	440
Pedula	-	17	64	1470
Porogromo	1	6	30	690
Lemitmu?	4	14	58	1530
Palyomilo	-	4	19	405
Aya Dimitri	-	-	8	120
Dirsel Elyas	-	2	32	540
Kaminarya	-	3	44	750
Milikor	-	10	29	735
Çiko Manastırı	-	2	32	540
Kanbo	3	16	29	1245
Çakistre	-	-	20	300
Anbeliko	-	2	4	120
Galini	1	10	31	825
Varişa	-	2	-	60
Lodro	-	11	22	660
Pirko	3	30	47	1785
Aya Totro	1	3	8	270
Çamlıca	-	2	6	150
Aya Nikola	-	2	2	90
Aya Yorgi	-	-	17	255
Fadya	1	3	20	450
Linu	1	14	36	1020
Filasu	1	5	21	525
Aya Pifan	-	4	3	165
Agruladu	-	3	6	180
Koraku	1	27	35	1395
Temmirka	2	16	26	990
Evrihu	3	26	67	1965

Turkish Studies

Sinahor	2	8	6	450
Galyana	-	13	16	630
Galata	1	25	25	1185
Kakopetre	-	17	40	1110
İspilye ve Kurdali	1	8	30	750
Keperunda	1	25	29	1245
Handirye	1	17	24	930
Kaza-i Mezkur Keşişânı	-	-	4	60
TOPLAM	31	404	1023	29325

Omorfa

Mahalle/Karye	a'lâ	evsât	ednâ	Toplam
Nefs-i Omorfe Karyesi	8	73	240	6270
Livatya Siryanohoryo	-	19	32	1050
Siryanohoryo	-	-	7	105
Kapud	-	11	31	795
Hirisiliyo	1	2	23	465
Çıra	2	10	28	840
Masari	1	2	2	150
Filiya	3	9	11	615
Arkaçı	1	27	31	1335
Kado Kopya	1	22	37	1275
Kado Zotya	6	30	27	1665
Pano Zotya	3	34	34	1710
Nikida	-	7	20	510
Prasyo	-	7	20	510
Pendaye	-	3	6	180
Elya	-	-	7	105
Petre	4	9	54	1320
Nikidar	-	2	11	225
Vizaçe	-	7	12	390
Podami	-	10	7	405
Aspromerid	9	19	44	1770
Perestorona	5	25	53	1845
Orunda	-	22	34	1170
Meniko	2	30	37	1575
Akaçe	6	28	43	1845
Avlona	-	4	19	405
Denye	-	1	8	150
Aska	1	10	11	525
İfterikoi	-	12	12	540
Alona	3	22	18	1110
Planadistase	2	14	22	870
Polatiyo	-	9	8	390
Livatya	-	7	12	390
Alisino	-	6	9	315
Sarandı	-	5	11	315
Lagudera	-	4	14	330
Kannavya	-	7	7	315
Ayarini	-	3	8	210
Aya Marina	1	5	4	270
İkselyaru	-	1	9	165
Palahor	6	26	30	1570
Kaza-i Mezkûr Keşişânı	-	-	7	105
TOPLAM	65	544	1060	36120

Turkish Studies

Limoson

Mahalle/Karye	a'lâ	evsât	ednâ	Toplam
Mesaidonya	1	8	1	315
Ayatanaş	3	11	3	645
Yerovasiye	3	28	13	1215
Finikarya	2	7	3	375
Palyoklise	-	11	6	420
Pirko	3	17	4	750
Moni	2	13	4	570
Manağrul	1	12	8	540
Pendakomo	3	5	8	450
Azgada	3	24	5	975
Vasa	1	15	3	555
Sanya	-	12	18	630
Vikla	1	11	1	405
Aklunari	1	8	3	345
Celace	9	41	5	1845
Prasyo	3	22	8	960
Eftagonya	3	33	27	1575
Mili	-	9	2	300
Kado Pirona	-	2	1	75
Pano Pirona	1	27	8	990
Arakaba	1	11	19	675
Skopetra	-	6	7	285
Aya Kostantino	-	9	5	345
Kalohoryo	5	22	3	1005
Aya Pavlo	4	16	8	840
Aya Todur	1	21	8	810
Aya Yani	1	22	15	945
Kado Mili	2	7	2	360
Ağro	4	48	41	2295
Ağradiya	-	16	9	615
Dimne	4	7	4	510
Podamidise	2	14	6	630
Pelendirye	12	40	32	2400
Ağrako	-	5	8	270
Zopi	1	21	10	840
Oronko	-	2	4	120
Lugara	-	11	11	495
Apşu	-	20	10	750
Fasula	1	10	16	600
Nefs-i Kaza'ı Limoson	9	84	248	6780
Papaları	-	-	5	75
TOPLAM	87	708	608	35580

Piskopi

Mahalle/Karye	a'lâ	evsât	ednâ	Toplam
Nefs-i Piskopi	2	24	24	1200
Aya Fila	14	49	12	2490
Polomidya?	5	21	6	1020
Zakaçi	-	7	7	315
Tarhun	2	4	16	480
Ağrotur	6	18	16	1065
Koloni	6	10	53	1530

Turkish Studies

Erimi	1	9	4	390
Sotire	1	6	8	360
Pano Çodire?	1	16	15	765
Korfi	1	13	4	510
Apşe	1	11	4	450
Yerasa	4	10	2	570
Paramida	-	4	15	345
İspirallı	-	2	1	75
Paludiye	-	5	3	195
TOPLAM	44	209	195	11760

Gilan

Mahalle/Karye	a'lâ	evsât	ednâ	Toplam
Nefs-i Gilan	18	89	33	4245
Koka	1	1	1	105
Perapeki	9	15	5	1065
Monyat	-	5	6	240
Siliku	1	7	9	405
Menagri	-	-	5	75
Limnad	2	22	9	915
Aya Yorgi	1	12	15	645
Manderya	6	13	11	915
Aya Terap	5	24	8	1140
Pano Pladrez	1	6	3	285
Kado Pladrez	1	11	9	525
Tirimiklini	-	4	5	195
Goni	20	72	19	3645
Lof	22	50	13	3015
Lanya	7	31	16	1590
Aya Mama	10	17	2	1140
Kapilyo	2	14	9	675
Doro	5	8	6	630
Mesapodamo Keşişanı	-	1	2	60
TOPLAM	111	402	186	21510

Evdim

Mahalle/Karye	a'lâ	evsât	ednâ	Toplam
Fini	5	22	6	1050
Pasna	6	44	21	1995
Vasa	10	48	21	2355
Dora	3	23	9	1005
Omodos	11	55	26	2700
Malya	1	6	4	300
Durnariz	1	7	5	345
Arçoz	5	36	43	2025
Ayavras	1	16	7	645
Anoyra	3	22	2	870
Cisusa	-	7	2	240
Prasyo	-	8	1	255
Podamyo	4	9	7	615
Pissuri	15	33	25	2265
Omodos Keşişleri	-	2	4	120
Dorogoroyise? Keşişleri	-	1	8	150
TOPLAM	65	339	191	16935

Turkish Studies

Tuzla

Mahalle/Karye	a'lâ	evsât	ednâ	Toplam
İskele Kazası	-	34	358	7390
Tuzla Mahalle-i Sodire	1	13	211	3615
Mahalle-i Aya Yani	-	27	157	3165
Mahalle-i Hırsopolidise	-	9	130	2220
Pile	-	-	35	525
Oroklini?	-	3	43	735
Celya	-	-	14	210
Livadya	1	12	53	1215
Aradib	8	65	126	4320
Lefkara Mahalle-i İstavroz	7	37	27	1935
Aya Dimitri Mahallesi	4	31	55	1995
Aya Yorgi Mahallesi	5	8	14	750
Aya Androniko Mahallesi	1	8	11	465
Kado Lefkara	2	27	23	1275
Kado Giri	4	37	38	1920
Vavla	2	12	14	690
Ora	3	28	40	1620
Akapnu	-	4	15	345
Melini	-	-	34	510
İskarino	4	16	19	1005
Kalavusun	6	23	25	1425
Maroni	-	9	21	585
Dohni	5	20	10	1050
Şirocitya	3	15	20	930
İpsemadizmeno	4	6	14	630
Aya Todro	7	13	24	1170
Grabya	2	1	3	195
Kofinye	-	2	2	90
Menoya	-	2	6	150
Çivisil	-	-	3	45
Alatirko	1	11	20	690
Aklisiya	-	5	24	510
Alaminyo	-	1	8	150
Anafodya	2	11	17	705
Tersefan	3	4	29	735
Arpera	-	-	10	150
Menoyi	-	4	11	285
Romalaksa	-	6	20	480
Çite	5	29	40	1770
Vuda	-	1	27	435
Aya Nana	-	1	4	90
Bağçeler	1	3	51	915
Pirga	-	6	14	390
Laya	-	4	9	255
Metropolid Rahibleri	-	-	34	510
TOPLAM	83	552	1879	49725

Turkish Studies

Karpas

Mahalle/Karye	a'lâ	evsât	ednâ	Toplam
Eftakomi	5	22	27	1365
Komikebir	6	23	46	1740
Vavlos	5	16	21	1095
Aya İliye	6	22	30	1470
Ardana	-	13	22	720
Terkomi	16	53	59	3435
Yerani	-	11	17	585
Kastirga	3	15	23	975
Kamaraz	1	3	1	165
Baderik	2	19	29	1125
Aya Totro	-	13	18	660
Livadya	-	3	6	180
Davro	-	7	9	345
Yalusa	11	55	33	3105
Melanarka	1	11	2	420
Karye-i Dipkarpas	13	38	55	2745
Mahalle-i Anavras	17	35	33	2715
Mahalle-i Liku	17	28	36	2400
Vokolide	3	15	11	795
Kumyalık	1	31	32	1470
Ayandroniko	6	20	18	1230
Kilanemos	-	4	6	210
Vutilaka	3	12	16	780
Neda	-	6	6	270
Litrakomi	2	5	16	510
Vasili	2	11	18	720
Zeamet (Legonarisso)	1	23	66	1740
TOPLAM	121	514	686	32970

Hirsofi

Mahalle/Karye	a'lâ	evsât	ednâ	Toplam
Poli Karpas	2	63	26	2400
Taruşa	1	76	22	2670
Enye	5	51	15	2055
Arudez	3	41	7	1515
Kadika	1	50	22	1870
Girittera	2	47	33	2025
Milyu	-	12	2	390
Pano Akurdalya	-	7	4	270
Kado Akurdalya	-	5	3	195
Teledra	2	46	17	1755
Yulu	2	36	19	1485
Aya Dimitriyanu	-	28	17	1095
Milya	-	7	4	270
Giritmarut	3	19	15	975
Lasa	3	23	5	945
Fidi	6	28	11	1365
Anadyu	-	2	-	60
Simu	3	23	8	990
Lisu	-	25	15	1035
Filusa	3	5	4	390
Cenusa	-	6	5	255

Turkish Studies

Melandire	-	-	3	45
Huli	-	5	3	195
Uskullı	-	5	3	195
Vudi	-	7	8	330
Peristorana	-	14	13	615
Aya Siru	-	13	16	630
Pomo	-	29	9	1005
Aya Marina	1	13	3	495
Argaka	2	15	2	600
Livadya	-	13	3	495
Ayahorko	-	8	2	270
İskarfo	2	2	1	195
Yalya	-	1	-	30
Malatya	-	1	4	90
Melamyo	-	1	-	30
Aya Narkiro Manastırı	-	1	4	90
TOPLAM	43	728	328	29340

Mesarye

Mahalle/Karye	a'lâ	evsât	ednâ	Toplam
İstilloz	3	15	11	795
İspetariko	1	8	7	405
Perais	-	8	4	300
Arnayi	1	5	2	240
Aya Yorgi	5	15	15	975
Singrasi	3	11	6	600
Labatos	2	4	10	390
Mandraleksi	-	8	16	480
İflamuda	4	1	24	900
Akatu	12	53	66	3300
Aya Nikola	-	5	6	240
Kufes	-	1	8	150
Tirmen	-	12	35	885
Viçsade	-	4	6	210
Kunedra	-	6	4	240
Lefkonuk	22	77	115	5355
İpsoz	4	29	42	1740
Prasyo	12	29	54	2400
Gaydura	1	12	11	585
Pirka	12	13	33	1605
Perestorana	8	18	8	1140
Pisa?	1	9	27	735
Malya	2	7	26	720
Yanagra	1	13	23	795
Musilide	1	7	8	390
Maratogni	16	43	70	3300
Ankastine	1	18	37	1155
İstironcalu	3	7	12	570
Paşa	17	50	72	3600
Afanya	-	12	19	645
Atyoni	5	101	92	4710
Tiremenitşe	-	4	14	330
Avdellero	1	7	7	375
Arçoz	1	4	16	420

Turkish Studies

İstirolluz	-	8	19	525
Lisi	5	38	70	2490
Kondeya	1	13	26	840
Makrasika	-	4	15	345
Kalopside	-	17	28	930
Avkoro	2	10	22	750
Sodire	5	33	20	1590
Aya Napa	-	17	15	735
Aya Napa Manastırı	-	-	3	45
Ekselofagu	2	14	20	840
Ormyta	-	6	23	525
Dimbu	4	11	11	735
Ahna	5	16	24	1140
Ligopetri	-	2	4	120
Sandallar	-	1	5	105
Avkatisiye karyesi	2	-	-	30
Vadili	3	12	66	1530
TOPLAM	166	827	1279	53955

Girne

Mahalle/Karye	a'lâ	evsât	ednâ	Toplam
Kaza'î Girinye	5	10	52	1380
Karmi	4	19	41	1425
Tirmit	-	3	6	180
Efterha	2	2	18	450
Elya	-	3	5	165
Palyosofo	-	7	14	420
Karava Mahallesi	7	146	189	7635
İsfetar Mahallesi	-	3	23	435
Aya Luka Mahallesi	1	28	53	1695
Progromo Mahallesi	-	12	22	690
Aya Totro Mahallesi	1	28	78	2070
Mah.Aya Anastasiya	-	13	49	1125
Aya Perateskoy	-	36	60	1980
Vasilya	-	8	38	810
Kormakit	4	28	38	1650
Yorkis	-	5	24	510
Ayarini	2	9	16	630
Mirtu	-	1	37	585
Mirtu Manastırı	-	-	25	375
Karpaşa	-	6	4	240
Kambali	-	4	1	135
Asumato	1	12	17	675
Gürdemen	2	11	18	720
Larnaka	-	15	54	1260
Agırdacı	-	10	32	780
Sisklip	1	13	21	765
Pano Dikomo	-	13	29	825
Kado Dikomo	-	14	41	1035
Sihari	-	4	13	315
Çamlıca	1	7	4	330
Kutsovandi	-	5	10	300
Kallorka	-	9	23	615
Apkuruye	4	25	48	1710

Turkish Studies

Harça	-	5	18	420
Arab	-	3	6	180
Çatal	7	13	14	1020
Kazapifan	3	12	25	915
Palapais	1	2	21	975
TOPLAM	46	562	1187	37425

Değirmenlik

Mahalle/Karye	a'lâ	evsât	ednâ	Toplam
İpsomolof	1	17	43	1215
Polidiko	-	14	16	660
Çeri	1	30	35	1485
Dizdar ve Pirehoryo	3	23	33	1365
Alamra	1	21	19	975
İşa	-	12	23	705
Korno	-	24	33	1215
Delicipo	-	-	5	75
Mosfilidi	-	10	21	615
Suda	-	6	18	450
Luricine	-	5	17	405
Lemya	-	26	26	1170
Dali	3	43	85	2745
Podamya	-	9	8	390
Aya Sezomeno	-	5	12	330
Piroyi	-	1	11	195
Marego	-	1	2	60
Dimbu	-	5	32	230
Balikitre	-	2	33	555
Eksomatos	1	10	45	1035
Duna	4	24	40	1560
Tarhun	-	11	16	570
Hardisiye	1	5	18	480
Minareli	-	20	42	1230
Nefs-i Değirmenlik Der Mahalle-i Serkayine	-	16	25	855
Aya Yorgi Mahallesi	4	12	29	1035
Hardaçodise	2	21	51	1515
Aya Androniko Mahallesi	-	21	48	1350
Aya Marine Mahallesi	2	15	48	1290
Anye Milye	-	12	26	750
Kızılbaş	-	5	25	525
Küçük Kaymaklı	-	4	21	435
Kebir Kaymaklı	4	38	120	3180
Pallirkodise	-	11	53	1125
Eğlence	-	8	33	735
Yeri	3	8	28	840
İstrovillu	-	17	65	1485
TOPLAM	30	512	1205	35235

Magosa

Mahalle/Karye	a'lâ	evsât	ednâ	Toplam
Varoş Der Mahalle-i Aya Memyo	16	23	23	1995
Mahalle-i İstavroz	4	10	17	795
Mahalle-i Aya Zoni	5	28	40	1740

Turkish Studies

Mahalle-i Aya Nikola	6	28	51	1965
Mahalle-i Aya Peraşkoyi	2	15	23	915
Limya	11	35	54	2520
Aya Serki	5	30	82	2430
Nenkomi	3	16	11	825
Gügercinlik	4	6	27	825
Paralim	7	46	54	2610
Fenarun	3	26	26	1350
Derinya	9	42	66	2790
TOPLAM	75	305	474	20760

Dağ

Mahalle/Karye	a'lâ	evsât	ednâ	Toplam
Ayos Termitiye	1	10	24	720
Palyamedeho	-	30	40	1500
Termitiye	2	5	21	585
Mamari	1	12	21	735
Aya Vasil	-	7	14	420
Şillura	3	9	30	900
Yerolako	3	16	50	1410
İncirli	-	3	65	1065
Balcı Ayazması	-	2	23	405
Enkomi	-	1	23	375
Pano Lakatamya	-	2	39	645
Kado Lakatamya	-	9	49	1005
Pano Deftere	2	11	51	1215
Kado Deftere	-	1	15	255
Aratyo	-	5	25	525
Aya Yani	-	10	13	495
Ağrocipye	-	1	5	105
Matçero	-	4	19	405
Kado Moni	-	5	8	270
Malunda	-	4	21	435
Akliro	3	25	36	1470
Merika	-	5	14	360
Aya Pifan	-	4	8	240
Lazanya	-	9	8	390
Guri	-	7	18	480
Fikardo	-	6	8	300
Apliç	1	7	7	375
Palahor	3	33	34	1680
Kambi	-	15	13	645
Farmaka	-	15	40	1050
Odu	-	15	25	825
Ayos Vavatsinya	3	20	29	1215
Vavatsinya	3	6	16	600
Litronda	2	44	85	2715
Matyat	-	7	9	345
Aya Varvara	-	24	74	1830
Analiyonda	-	8	9	375
Kibiz?	-	15	37	1005
Kamya	-	14	35	945
Piskopiya	-	5	18	420
Pera	6	34	42	2010

Turkish Studies

Ayos	2	12	33	975
Anaya	-	8	8	360
Manastırı-ı Maşara	-	-	24	360
Manastırı-ı Araklıdi	-	-	2	30
Arkancalu Analiyonda	-	-	1	15
Manastırı-ı İşara	-	-	2	30
Manastırı-ı işnaso	-	-	1	15
Çikomenoyi	-	-	6	90
Aya Marina	-	7	5	285
TOPLAM	35	492	1203	34905

Baf

Mahalle/Karye	a'lâ	evsât	ednâ	Toplam
Dip Baf	-	-	12	180
Kasaba-i İhtima der Mah. Aya Totro	-	1	37	585
Mah. Aya Çanga	-	4	49	855
Enba	2	32	35	1605
İhloraka	1	20	9	795
Çisunarka	1	25	17	1065
Peya	1	72	54	3030
Akurso	-	3	6	180
Dala	-	15	34	960
Trimitusa	-	11	13	525
Mesoni	1	15	19	795
Mesahoryo	-	20	15	825
Anavarkos	-	8	8	360
Konya	-	22	7	765
Armo	5	27	26	1500
Marahunda	4	20	18	1110
Piskopi?	4	19	13	1005
Nada	1	24	8	900
Huludirfe	-	8	8	360
Ciyas	-	22	24	1080
Çada	5	43	18	1860
Kallepya	1	23	15	975
Ledenbo	3	45	15	1755
Polem	3	43	22	1800
İpşati?	-	1	2	60
İstrunbi	2	63	18	2280
Terimo	-	28	17	1095
Terniye	-	19	4	630
Hulu	3	35	35	1755
Lemona	1	16	15	765
Eledyu	-	3	7	195
Amarket	-	25	12	930
Aya Marine	-	5	9	285
Pendaliye	-	19	17	825
Aya Fodi	1	22	11	945
İstaro	5	30	26	1590
Kannavyu	-	1	9	165
İsproye	-	6	6	270
Pano Penaya	4	31	40	1650
Celenya	1	7	20	570
Galatarka	-	11	11	495

Turkish Studies

Celocare	-	16	25	855
Mesana	-	5	6	240
Salamyu	1	27	27	1275
Teraşa Pola	-	4	8	240
Manastır-ı ...	-	3	25	465
Manastır-ı İstavroz	-	4	7	225
TOPLAM	50	903	839	42675

Kukla

Mahalle/Karye	a'lâ	evsât	ednâ	Toplam
Yeroşibo	1	21	39	1275
Aşelya	-	4	7	225
Manderka	-	5	3	195
Dimi	-	18	17	795
Anarida	2	22	10	930
Nefs-i Kukla Kariyesi	-	17	24	870
Nikukla	-	5	3	195
Susuz	-	3	5	165
Mamunya	-	7	13	405
İstavrokono	-	2	3	105
Arkemandiride	-	3	12	270
Mustire ?	-	5	4	210
Çiyari	1	14	13	675
Filusa	-	14	11	585
Perutor	-	16	18	750
Aya Nikola	-	4	12	300
Armino	-	14	10	570
TOPLAM	4	174	204	8520

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Dünder, R. (2016). "H. 1271 (1854-1855) Tarihli Kıbrıs Cizye Muhasebe Defteri / The Poll-Tax Account Book of Cyprus for the Year 1271 (1854-1855)", *TURKISH STUDIES - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Kamil Veli Nerimanoğlu Armağanı) Volume 11/11 Summer 2016, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9845>, p. 53-76.